

För barnens skull – tänk om medan tid är !

Människan har i alla tider förstått modern som spädbarnets viktigaste omvårdare och de stora riskerna i att för tidigt separera barnet från modern, en erfarenhetskunskap som spädbarnsforskningen nu ger vetenskapligt stöd.

Men det har varit förvånande tyst om de stora riskerna med att avbryta relationen mellan den nyförlösta surrogatmamman och det nyfödda barnet vid det nykoloniala förfarande som nu accepteras av en i övrigt medveten västerländsk medelklass. Likaså saknar debatten kring delad föräldrapenning ett barnperspektiv och berör inte riskerna med att för tidigt skilja barnet från dess första anknytning till världen.

Det har framförts, bl a genom Agnes Vold i DN Debatt, att män klarar omvårdnaden av det nyfödda barnet lika bra som den biologiska modern och då bortsett från den avgörande skillnaden mellan könen, nämligen det kvinnliga könets unika förmåga att i sin kropp bära och föda fram den nya människan.

Faderns viktigaste funktion är att stödja, försvara och försörja den tidiga mor-barnrelationen. Därtill ska fadern skapa en egen relation till sitt nyfödda barn utan att konkurrera ut modern och tillsammans med henne stödja barnet i att nå en allt större omvärld utanför den moderliga sfären.

För människobarnets bästa har vi att förhålla oss till denna könsskillnad och förstå den avgörande betydelsen av den tidiga anknytningen mellan barnet och den biologiska modern.

Spädbarnsforskningen har visat att det nyfödda barnet inte utan belastande svårigheter klarar längre avbrott i den sinnesmässiga relation som alltifrån de sista månaderna av havandeskapet har utvecklats mellan barnet och modern. Barnets alla sinnesorgan är utvecklade och fungerar om än på en primitiv nivå. Det ofödda barnet uppfattar moderns röst, hennes hjärtslag och andra ljud som utifrån når in i den utspända livmodern. Det känner lukt och smak, förnimmer moderns smekningar och tryck på magen och dess syn börjar fungera i livmodern, där det råder ett varierande skymningslandskap. Alla dessa sinnesinflöden blir de tidigaste minnesspåren och inskrivningarna i det ofödda barnets hjärna och väsen.

Hjärnans grundläggande strukturer anläggs under första hälften av havandeskapet utifrån barnets genmässiga arv, men därefter utvecklas det ofödda barnets hjärna främst genom det ständiga impulsinflödet till hjärnan från sinnesorganen. Professor Martin Ingvar uttryckte det med en drastisk formulering i artikel i DN genom att påstå att ”liksom vi blir vad vi äter, blir hjärnan vad vi upplever”.

Med ett balanserat impulsinflöde till hjärnan utvecklas det ofödda barnet normalt och relationen till den havande modern förstärks. Om sinnesorganens impulsinflöde förhindras så störs hjärnans utveckling och relationen påverkas negativt.

Jämfört med andra däggdjur föds människobarnet omoget och hjälplöst. Fötter och kalvar kan direkt efter födelsen komma upp på egna ben och med egen förmåga hitta sin näringskälla, modersspenen. Det nyfödda barnet har samma strävan men klarar det inte och är därför ytterligare en tid i behov av en miljö som motsvarar förhållandena i livmodern vilket bäst erbjuds i moderns famn där barnet genom sina sinnesorgan kan återupprätta den under framfödandet avbrutna anknytningen. Den alltmer förstådda anknytningen mellan modern och det nyfödda barnet är ingen ny anknytning utan en **återanknytning** av den primära anknytning som utvecklats under havandeskapets sista månader.

Den franske barnläkaren J-P Relier, professor i neonatologi vid Port-Royal i Paris betonar i sin bok *L'aimer avant qu'il naisse /Älska det innan det föds/ att "födelsen bör inte längre betraktas som livets absoluta ursprung – varken biologiskt eller känslomässigt – utan som en vändpunkt som måste passeras med varsamhet så att förbindelsen mellan modern och barnet inte avbryts under för lång tid och framför allt inte upplöses i det som för den nyfödde riskerar att bli en katastrof"*(min översättning).

Om återanknytningen efter födelsen förhindras eller blir för tidigt avbruten drabbas modern av skuldkänslor oavsett orsaken till avbrottet. Vi har att förstå moderns situation och att en moder alltid gör sitt bästa för sitt barn utifrån sin givna livssituation och vi måste på alla sätt arbeta för att återupprätta den livsavgörande anknytningen.

Vid bestående avbrott är det med stor ansträngning som det nyfödda barnet för sin överlevnad måste söka knyta an till annan omvårdare. Fadern eller annan vuxen kan träda in och skapa en kompenserande anknytning som inte får vara hotad eller avbrytas förrän barnet visar att det kan klara det.

Från livets början har människobarnet en inneboende strävan till ett samspel och samverkan med omvärlden – kanske vår innersta strävan. Barnet visar tydligt när det är moget och redo att utvidga sin omvärld och vi har att mer ödmjukt lära oss uppfatta och förstå vad barnet uttrycker innan vi från ett trångsynt vuxenperspektiv pekar ut för barnet vad det behöver.

Agnes Vold påstår att vetenskapliga studier har visat att daghem från ett års ålder gynnar matematiska, språkliga och sociala förmågor hos barnet men lika sann är kunskapen att många barn vid ett års ålder inte är mogna att under alltför lång tid bryta anknytningen till föräldrarna. Barnet reagerar med ett avvikande beteende i vilket det uttrycker sitt försvar inför en omvärld där det ännu inte reder sig. Om barnet och föräldern under en tid kan dra sig tillbaka och med intyg för tillfällig vård av barn (VAB) får vara i hemmet i en förlängd återanknytning visar all erfarenhet att barnet ”tankar” färdigt och blir redo att träda in i en större omvärld och klarar då att samspela och samverka med andra på daghem eller i annan barnomsorg.

För barnens skull måste vi uppvärdera den primära moderliga funktionen till samhällets allra viktigaste och samtidigt bekämpa det kvinnliga könets underordnade ställning i familjen och i samhällets alla strukturer.

Det är för våra makthavare en grannliga och svår men ofrånkomlig skyldighet som kräver återupprättandet av den nu bortskymda och förringade kunskapen om det späda barnets behov. En kunskap som i grunden bygger på vår livserfarenhet och som fortfarande är förankrad hos den erfarna personalen inom barnvården men som oftast inte respekteras inom övrig vård eller omsorg och ej heller av våra politiska makthavare.

Framtiden dömer ett samhälle efter hur det förhåller sig till sina barn. Med ett fortsatt förnekande av människobarnets grundläggande behov kommer domen över vårt samhälle inte att bli mild.

För barnens skull – tänk om medan tid är !

I min artikel ”Älska barnet innan det föds” på hemsida www.barnpsyk.se finns hänvisning till human- och naturvetenskapliga artiklar om det ofödda och nyfödda barnets förhållanden.

Barnpsykiatrisk mottagning

Rolf Karlsson leg läk specialist i barn- och ungdomspsykiatri tidigare överläkare BUP

08-744 20 71 | 070-303 40 20

post: Spannarpsgränd 8, 125 72 Älvsjö

hemsida: www.barnpsyk.se

e-mail: rolf@barnpsyk.se